EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 06 19
COM(2024) 624 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Slovėnijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 624 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Slovėnijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97[1], ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241[2], kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. ES finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos semestro prioritetus Priemonė padeda užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, kuriomis siekiama visų pirma skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinti valstybių narių ekonomikos atsparumą. Ji taip pat padeda stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą ES ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu reglamentu „REPowerEU“[3] siekiama laipsniškai panaikinti ES priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų

---

1 OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

3 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES)

užtikrinti ES energetinį saugumą ir diversifikuoti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Slovėnija į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“[4]. Komunikate išdėstomi devyni vienas kitą stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp šių veiksnių, kaip svarbiausi reformų ir investicijų politikos, kuria siekiama įveikti dabartinius produktyvumo iššūkius ir didinti ilgalaikį ES ir jos valstybių narių konkurencingumą, prioritetai, iškyla prieiga prie privataus kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai ir bendroji rinka. Paskelbusi šį komunikatą, 2024 m. vasario 14 d. Komisija pateikė metinę bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaitą[5]. Ataskaitoje išsamiai aptariami bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai ir analizuojami per metus įvykę pokyčiai, suskirstyti pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą[6], kuria pradedamas Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro 2024 m. ciklas. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino 2024 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje, grindžiamoje keturiais konkurencingo tvarumo aspektais, išdėstytus prioritetus. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė ir nuomonę dėl Slovėnijos 2024 m. biudžeto plano projekto. Komisija priėmė Rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos (ją Taryba priėmė 2024 m. balandžio 12 d.) ir Pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas (ją Taryba priėmė 2024 m. kovo 11 d.);

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji ES ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97. Be to, ji apima iš dalies pakeistą Reglamentą (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo ir iš dalies pakeistą Direktyvą 2011/85/ES dėl valstybių narių biudžeto sistemų[7]. Naujosios sistemos tikslai – valstybės skolos tvarumo ir tvaraus bei integracinio augimo užtikrinimas vykdant laipsnišką fiskalinį konsolidavimą ir reformas bei investicijas. Ja valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui ir veiksmingesniam bei

---

2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

4 COM(2023) 168 *final*.

5 COM(2024) 77 *final*.

6 COM(2023) 901 *final*.

7 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L, 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ir 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

nuoseklesniam vykdymo užtikrinimui. Kiekviena valstybė narė turėtų pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų[8] planas turėtų atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus bendroji skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama vėliausiai iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % BVP, ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus. Siekdama padėti tuos planus parengti, 2024 m. [birželio 21 d.] Komisija ketina valstybėms narėms pateikti planų ir vėlesnių metinių pažangos ataskaitų, kurias jos turės pateikti, turinio gaires ir pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 straipsnį išsiųs joms technines fiskalinio koregavimo gaires (jei taikoma, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją). Valstybės narės nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turėtų pateikti iki 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent valstybė narė ir Komisija susitaria pratęsti terminą pagrįstos trukmės laikotarpiu. Valstybės narės turėtų užtikrinti nacionalinių parlamentų dalyvavimą ir konsultacijas su nepriklausomomis fiskalinėmis institucijomis, socialiniais partneriais ir atitinkamais kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(6) 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau kinta atsižvelgiant į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per kelerius pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat svarbios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(7) 2021 m. balandžio 30 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Slovėnija Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną įvertino vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis. 2021 m. liepos 20 d. Taryba priėmė Sprendimą dėl Slovėnijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo[9], kuris 2023 m. spalio 17 d. iš

---

8 Grynosios išlaidos, apibrėžtos 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (ES) 2024/1263 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj) 2 straipsnyje. Grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

9 2021 m. liepos 20 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Slovėnijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (10612/21).

dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“[10]. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimto sprendimo, kad Slovėnija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(8) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. Slovėnijos ataskaitą[11]. Joje įvertinta pažanga, Slovėnijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip Slovėnija įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Slovėnijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant ES pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat JT darnaus vystymosi tikslų;

(9) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis[12], Slovėnijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 3,0 % BVP 2022 m. iki 2,5 % 2023 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 72,5 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 69,2 % 2023 m. pabaigoje. Kaip paskelbta 2024 m. fiskalinės politikos gairėse[13], Komisija, laikydamasi galiojančių teisės nuostatų, imasi veiksmų, kad pradėtų deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. 2024 m. birželio 19 d. Komisija priėmė pranešimą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį[14]. Tame pranešime įvertinta Slovėnijos biudžeto būklė, nes šalies prognozuojamas valdžios sektoriaus deficitas 2024 m. viršys nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Pranešime padaryta išvada, kad atsižvelgdama į šį vertinimą ir apsvarsčiusi Ekonomikos ir finansų komiteto, įsteigto pagal SESV 126 straipsnio 4 dalį, nuomonę, liepos mėn. Komisija neketina siūlyti dėl Slovėnijos pradėti perviršinio deficito procedūros;

(10) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo Slovėnijai imtis veiksmų 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį[15], atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Slovėnijai rekomenduota einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Slovėnijai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis

---

10 2023 m. spalio 16 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. liepos 20 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Slovėnijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (13615/1/23).

11 SWD(2024) 624 *final*.

12 Eurostato euro rodikliai, 2024 04 22.

13 COM(2023) 141 *final*.

14 Komisijos pranešimas, parengtas remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 3 dalimi, 2024 06 19, COM(2024) 598 *final*.

15 Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Slovėnijos vidutinės trukmės potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 11,5 %.

Komisijos skaičiavimais, 2023 m. fiskalinė politika[16] buvo stabdomoji (jos kryptis – 0,5 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo stabdomasis ir sudarė 0,4 % BVP. Tai apima 0,3 % BVP mažesnes tikslinių neatidėliotinų paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. atitiko Tarybos rekomendacijas. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarė 1,3 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 4,6 % BVP, t. y. 0,2 procentinio punkto metinis sumažėjimas, palyginti su 2022 m. Slovėnija finansavo papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis. Slovėnija finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą, pvz., investicijas į į geležinkelių infrastruktūrą, atsinaujinančius energijos šaltinius ir gaivalinių nelaimių prevenciją; šios priemonės iš dalies finansuojamos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis;

(11) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 2,3 % 2024 m. ir 2,6 % 2025 m., o infliacija pagal SVKI bus 2,8 % 2024 m. ir 2,4 % 2025 m.;

(12) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,8 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos turėtų sumažėti iki 68,1 %. Deficito padidėjimas 2024 m. daugiausia susijęs su didesnėmis viešosiomis investicijomis, įskaitant nacionalinėmis lėšomis finansuojamas išlaidas atstatymui po potvynių, ir socialinių išmokų indeksavimu, o padidėjimą iš dalies kompensuoja sumažėjusios subsidijos, panaikintos pajamas mažinančios priemonės, skirtos didelių energijos kainų poveikiui sušvelninti, ir laikinai padidintas pelno mokesčio tarifas. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika bus stabdomoji ir jos kryptis sudarys 0,2 % BVP;

(13) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2024 m. bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,7 % BVP, palyginti su 0,2 % BVP 2023 m. Išlaidas dengiant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Slovėnijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai. Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės paskolomis 2024 m. bus remiamos išlaidos, sudarančios 0,4 % BVP, palyginti su 0,1 % BVP 2023 m.;

[16] Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinio laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų ES fondų, pokyčio skirtumas.

(14) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo[17], kad Slovėnija užtikrintų apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribodama nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų[18] nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 5,5 %. Valstybės narės paragintos, vykdant 2023 m. biudžetus ir rengiant 2024 m. biudžeto planų projektus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Slovėnijos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos 2024 m. padidės 5,6 %[19], t. y. viršys rekomenduojamą didžiausią prieaugį. Šis nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų rekomenduojamo didžiausio prieaugio viršijimas 2024 m. atitinka mažiau nei 0,1 % BVP. Kyla rizika, kad tai ne visiškai atitiks Tarybos rekomendaciją;

(15) be to, Taryba rekomendavo Slovėnijai imtis veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, o su tuo susijusias sutaupytas lėšas panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Taryba papildomai nurodė, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Slovėnija turėtų užtikrinti, kad jomis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad grynosios biudžeto išlaidos[20] neatidėliotinoms energijos paramos priemonėms 2023 m. sudarys 1,4 % BVP, ir numatyta, kad 2024 m. jos sudarys 0,1 %, o 2025 m. – 0,0 % BVP. Visų pirma daroma prielaida, kad kompensacijos dujų ir elektros energijos tiekėjams, parduodantiems dujas ir elektros energiją administracine tvarka nustatytomis kainomis, liks galioti ir 2024 m., nors jų poveikis bus nedidelis. Jei su tuo susijusios sutaupytos lėšos būtų naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti, kaip rekomendavo Taryba, šios projekcijos reikštų, kad 2024 m. fiskalinis koregavimas sudarys 1,3 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos[21] fiskalinės politikos krypčiai tais metais turės stabdomąjį 0,1 % BVP poveikį. Neatidėliotinas energijos paramos priemones numatoma kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Tačiau

---

17 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Slovėnijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Slovėnijos stabilumo programos, OL C 312, 2023 9 1, p. 224.

18 Grynosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus i) diskrecines pajamų priemones, ii) palūkanų išlaidas, iii) ciklines nedarbo išlaidas ir iv) vienkartines ir kitas laikinąsias priemones.

19 Taip atsižvelgiama į 2024 m. 0,7 % BVP vienkartines priemones, susijusias su trumpalaikėmis neatidėliotinomis atstatymo išlaidomis po 2023 m. rugpjūčio mėn. įvykusių potvynių (ir 2023 m. 0,4 % BVP priemones, susijusias su ta pačia priežastimi). Be to, numatoma, kad 2023 m. iš ES solidarumo fondo bus finansuojama 0,15 % BVP neatidėliotinų išlaidų, 2024 m. – 0,3 % BVP, o 2025 m. – 0,15 % BVP. 2023 m. liepos 14 d. Taryba taip pat paminėjo pražūtingus potvynius, užklupusius Italiją 2023 m. gegužės mėn., ir sutiko, kad į tiesioginės neatidėliotinos paramos, susijusios su tais potvyniais, išlaidas bus atsižvelgta atliekant tolesnius atitikties vertinimus ir jos iš esmės bus laikomos vienkartinėmis ir laikinomis priemonėmis. Panašių priemonių buvo imtasi ir 2023 m. rugpjūtį Slovėniją užklupusių pražūtingų potvynių atveju.

20 Šis skaičius rodo metines biudžeto išlaidas toms priemonėms, įskaitant pajamas ir išlaidas, taip pat atitinkamais atvejais atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

21 Šis poveikis vertinamas kaip valdžios sektoriaus pirminių išlaidų, atėmus i) papildomą diskrecinių pajamų priemonių poveikį biudžetui, ii) vienkartines ir iii) ciklines nedarbo išlaidas, iv) Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinio laikotarpio (10 metų) vidutiniu potencialiu nominaliojo BVP prieaugiu, išreikštas kaip santykis su nominaliuoju BVP.

nenumatoma visų su tuo susijusių sutaupytų lėšų panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Kyla rizika, kad tai neatitiks Tarybos rekomendacijos;

(16) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Slovėnija išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos padidės iki 5,3 % BVP nuo 4,6 % BVP 2023 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Iš ES fondų gautomis pajamomis, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijas, finansuojamos viešosios išlaidos 2024 m. savo ruožtu turėtų likti nepakitusios – 1,3 % BVP (2023 m. jos taip pat buvo 1,3 % BVP);

(17) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant nesikeičiančios politikos prielaidą, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,2 % BVP. Deficito sumažėjimas 2025 m. iš esmės susijęs su tuo, kad nuo 2025 m. liepos mėn. bus įvesta nauja ilgalaikės priežiūros įmoka, dėl kurios, kaip prognozuojama, socialinės įmokos padidės maždaug 0,4 % BVP. Palaipsniui mažėjančios atstatymui po potvynių skirtos išlaidos turės įtakos viešosioms investicijoms, kurios, kaip numatoma, sumažės 0,4 procentinio punkto iki 5,4 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2025 m. pabaigoje turėtų sumažėti iki 66,4 %;

(18) prognozuojama, kad Slovėnijoje labai išaugs su senėjimu susijusios išlaidos, todėl ateinančiais dešimtmečiais didės išlaidos sveikatos priežiūrai, ilgalaikei priežiūrai ir pensijoms. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane jau yra numatytos kelios priemonės fiskaliniam tvarumui remti. Kad būtų užtikrintas socialinės apsaugos adekvatumas ir fiskalinis tvarumas, svarbu ne tik įgyvendinti šį planą, bet ir stebėti išlaidas. Išlaidų peržiūros galėtų būti naudojamos siekiant nustatyti mažesnio prioriteto arba neveiksmingų išlaidų sritis. Tuomet atlaisvintas lėšas būtų galima perskirstyti naujiems fiskaliniams uždaviniams spręsti, taip pat ir socialinės apsaugos srityje. Siekiant užtikrinti, kad išlaidos taptų veiksmingesnės, būtų labai svarbu, kad tolesnės priemonės būtų įgyvendinamos greitai ir atitiktų vykdomas struktūrines reformas;

(19) Slovėnijos mokestinių pajamų ir BVP santykis tebėra mažesnis už ES vidurkį, o jo sudėtis nėra labai palanki ekonomikos augimui. Didžiausias gyventojų pajamų mokesčio laiptelis ir darbo jėgos mokesčių pleištas, nustatytas įvairiems pajamų lygiams, tebėra vieni didžiausių ES, o nekilnojamojo turto mokesčiai, įskaitant periodinius nekilnojamojo turto mokesčius, tebėra labai maži – nesiekia nė pusės ES vidurkio. Sumažinus darbo jėgos mokesčių pleištą, sumažėtų darbo sąnaudos, padidėtų darbo jėgos paklausa ir konkurencingumas. Didesnis grynasis darbo užmokestis galėtų padidinti darbo jėgos pasiūlą. Nors pajamų iš aplinkosaugos mokesčio dalis yra didesnė už ES vidurkį, mokesčių sistema galėtų būti naudojama žaliesiems tikslams dar labiau remti, be kita ko, taikant principą „teršėjas moka“;

(20) Slovėnijos viešosios investicijos viršija ES vidurkį ir per pastaruosius kelerius metus padidėjo. Tačiau jų efektyvumą ir veiksmingumą būtų galima padidinti geriau koordinuojant viešųjų investicijų planavimą įvairiuose sektoriuose ir ministerijose. Išsamus ilgalaikio planavimo dokumentų rinkinys ir integruotas galimų investicijų vidutinės trukmės laikotarpio planas taip pat padėtų padidinti viešųjų investicijų veiksmingumą, įskaitant projektų prioritetų nustatymą atsižvelgiant į nacionalinius ir

Europos prioritetus. Tai taip pat padėtų padidinti šalies ekonomikos augimo potencialą ir fiskalinį tvarumą;

(21) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Jos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose ir nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Slovėnijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, veiksmingą įgyvendinimą vykdyti sparčiai. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad Slovėnija tęstų reformų įgyvendinimą ir spartintų investicijas spręsdama kylančias vėlavimo problemas, kartu užtikrindama tvirtus administracinius gebėjimus. Kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(22) per sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Reglamento (ES) 2021/1060 18 straipsnį, Slovėnija iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, atsižvelgdama į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose ir nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nustatytus uždavinius. Ši peržiūra yra ES finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Slovėnija padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politiką ir Europos socialinių teisių ramstį, bet vis dar yra spręstinų uždavinių, o tarp Sostinės regiono ir likusios šalies dalies išlieka didelių skirtumų. Labai svarbu sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas ir stiprinti administracinius gebėjimus, visų pirma nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis. Programose sutarti prioritetai vis dar aktualūs. Be administracinių gebėjimų didinimo priemonių, itin svarbu tęsti žaliąsias investicijas, ypač į apsaugos nuo potvynių priemones ir klimato kaitos švelninimo veiksmus, pirmenybę teikiant gamtos procesais pagrįstiems sprendimams. Taip pat svarbu toliau investuoti į darnųjį transportą, kad būtų sumažinta didelė priklausomybė nuo važinėjimo į darbą automobiliu. Vis dar labai svarbu įgyvendinti teritorinius teisingos pertvarkos planus, kuriais remiamas laipsniškas anglių atsisakymas. Tebėra aktuali viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė MTP srityje, kurios tikslas – didinti darbo našumą. Be to, svarbu skatinti suaugusiųjų mokymąsi, įskaitant skaitmeninius ir žaliuosius įgūdžius, ir aktyvią darbo rinkos politiką, kartu modernizuojant ir skaitmeninant socialines bei darbo rinkos paslaugas. Vienas iš prioritetų – spartinti deinstitucionalizaciją ir kokybiškų, tinkamų ir įperkamų bendruomeninių socialinių paslaugų, ypač ilgalaikės priežiūros, plėtojimą, kad būtų remiama socialinė įtrauktis. Slovėnija taip pat galėtų naudotis Europos strateginių technologijų platformos iniciatyva, kad paskatintų investicijas į švarių ir efektyviai išteklius naudojančių technologijų, visų pirma atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir šildymo sektoriuje, kūrimą ir gamybą;

(23) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais ES fondais, Slovėnijai kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su viešųjų finansų tvarumu, įgūdžių ir darbo jėgos trūkumu, taip pat menkomis rizikos kapitalo investicijomis ir investicijomis į MTP ir inovacijas;

(24) 2022 m. Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) testas parodė, kad labai pablogėjo pagrindiniai įgūdžiai (ypač skaitymo ir matematikos). Padidėjusi prastai besimokančių penkiolikmečių dalis ir sumažėjęs geriausius matematikos ir skaitymo įgūdžius turinčių moksleivių skaičius gali turėti neigiamos įtakos Slovėnijos įgūdžių pasiūlai ir konkurencingumui ateityje. Į šiuo metu vykdomą mokyklų mokymo programų reformą taip pat galėtų būti įtrauktos priemonės, padedančios stiprinti pagrindinius įgūdžius, taip pat žaliuosius ir skaitmeninius įgūdžius, kalbų mokymąsi ir verslumo bei finansinių gebėjimų gerinimą, be to, mokytojo profesija galėtų tapti patrauklesnė;

(25) remiantis Komisijos atliktos įmonių pasitikėjimo apklausos duomenimis[22], Slovėnijos pramonės įmonių vadovai nurodo, kad nuo 2021 m. vidurio darbo jėgos trūkumas labai stipriai riboja veiklą. Laisvų darbo vietų lygis taip pat gerokai viršija ES vidurkį. Nepaisant priemonių, kurių imtasi pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, dėl pernelyg sudėtingų teisinių reikalavimų vis dar yra daug neišnagrinėtų užsieniečių darbuotojų prašymų dėl darbo. Darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas jau stabdo investicijas ir gamybą, ypač pramonės srityje. Jis taip pat trukdo sklandžiai teikti paslaugas, be kita ko, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugas. Todėl, siekiant skatinti konkurencingumą ir augimą, labai svarbu didinti darbo jėgos pasiūlą, be kita ko, toliau skatinant dalyvauti darbo rinkoje, pritraukti darbuotojų iš ES nepriklausančių šalių ir stiprinti darbuotojų migrantų integraciją į darbo rinką ir visuomenę;

(26) Slovėnijoje viešosios išlaidos moksliniams tyrimams, su moksliniais tyrimais nesusijusios įmonių išlaidos inovacijoms ir vienam darbuotojui tenkančios išlaidos inovacijoms vis dar yra palyginti mažos. Rizikos kapitalo investicijos, palyginti su BVP, taip pat yra mažos, ypač palyginti su ES vidurkiu, o tai neigiamai veikia verslo dinamiškumą, taigi ir įmonių inovacinį ir augimo pajėgumą. Tai savo ruožtu trukdo Slovėnijos konkurencingumui. Tolesnis sąlygų rizikos kapitalui gerinimas galėtų padėti pritraukti daugiau užsienio kapitalo ir padėti novatoriškoms pradedančiosioms įmonėms plėstis;

(27) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2024 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Slovėnijai skirtos 1, 2 ir 3 rekomendacijos padeda įgyvendinti pirmą, antrą, trečią ir ketvirtą euro zonai skirtas rekomendacijas,

REKOMENDUOJA Slovėnijai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Laikantis reformuoto Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, grynųjų išlaidų[23] augimą 2025 m. apriboti iki tokio tempo, kuris padėtų vidutinės trukmės laikotarpiu valdžios sektoriaus skolą pradėti patikimai mažinti ir valdžios sektoriaus deficitą išlaikyti

[22] Laiko eilutė. Europos Komisija (europa.eu).

[23] Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punktą, grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus palūkanų išlaidas, diskrecines pajamų priemones, Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

mažesnį už Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Užtikrinti socialinės apsaugos fiskalinį tvarumą ir perskirstyti mokestines pajamas, kad jos būtų nukreiptos į augimui palankesnius ir tvaresnius šaltinius. Didinti viešųjų išlaidų veiksmingumą atliekant išlaidų peržiūras ir geriau valdant viešąsias investicijas.

2. Stiprinti administracinius gebėjimus valdyti ES lėšas, spartinti investicijas ir išlaikyti reformų įgyvendinimo pagreitį. Spręsti kylančias vėlavimo problemas, kad būtų galima nuolat, sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Didinti konkurencingumą: dar padidinti įgūdžių lygį, užtikrinant, kad vykdoma mokymo programų reforma taip pat padėtų stiprinti pagrindinius įgūdžius, spręsti darbo jėgos trūkumo problemą ir skatinti verslo dinamiškumą bei sparčiai augančių įmonių kūrimąsi, sudarant geresnes sąlygas rizikos kapitalo investicijoms ir instituciniams investuotojams, taip pat investicijoms į mokslinius tyrimus, plėtrą ir inovacijas.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė